

Kemoterapi efter operation for brystkræft

Denne information supplerer vores mundtlige information om den anbefalede behandling.

Informationen er tænkt som en hjælp til at få overblik over behandlingen. Dine pårørende kan også have gavn af at læse informationen. Her i denne pjece kan du læse om, hvordan behandlingen foregår, hvad du skal være opmærksom på i forbindelse med behandlingen og hvilke bivirkninger, du kan opleve.

Selvom alt synligt kræftvæv er fjernet ved operationen, er der i nogle tilfælde risiko for, at enkelte kræftceller stadig er tilbage i operationsområdet eller andre steder i kroppen. Derfor suppleres den kirurgiske behandling med medicinsk efterbehandling for at forhindre, at disse kræftceller vokser på et senere tidspunkt. Den medicinske efterbehandling nedsætter risikoen for tilbagefald af brystkræften. Behandlingen med kemoterapi vil mindske risikoen for tilbagefald med ca. 50%. Kemoterapien kan suppleres med antistofbehandling afhængig af hvilken type brystkræft, der er tale om.

Kemoterapi virker ved at slå kræftceller ihjel. Kemoterapi påvirker også de raske celler i kroppen hvilket giver bivirkninger. Der findes mange forskellige slags kemoterapi og de er forskellige i deres virkning og i deres bivirkninger. Det er forskelligt fra person til person, hvor mange eller hvor svære bivirkninger, man får.

Behandlingen gives ambulant, dvs. at du efter hver behandling kan tage hjem.

Undersøgelser under behandlingen:

- Du får taget blodprøver hver 3. uge for at kontrollere, om du er klar til at få kemoterapi.
- Vi spørger dig løbende om, hvilke bivirkninger du har, for bedst muligt at kunne afhjælpe disse. Det kan være nødvendigt at starte behandlingen i en lavere dosis, sætte dosis ned undervejs eller udsætte din behandling afhængig af dine blodprøver og bivirkninger.

Hvornår skal du kontakte os?

Det er vigtigt, at du kontakter os med det samme, hvis du får

- Feber over 38,5° (eller over 38,0° i 2 målinger inden for 2 timer)
- Kulderystelser
- Problemer med din vejrtrækning, for eksempel åndenød eller hoste
- Gentagne opkastninger eller diarré

Du får udleveret kontaktoplysninger til afdelingen af din sygeplejerske eller læge. Du kan komme i kontakt med os hele døgnet.

Generelt vedr. behandling med kemoterapi:

Arbejde under behandling med kemoterapi

Der er meget individuelt, om man kan arbejde, mens man får kemoterapi. Det afhænger af arbejdets form og indhold, arbejdsgiver samt hvor påvirket, du er af selve behandlingen.

Medicin og vaccinationer

Før du starter behandling, skal vi have oplysninger om alt den medicin du tager, også naturmedicin. Start ikke på ny medicin eller kosttilskud uden først at have talt med os. Vaccinationer, for eksempel influenza, stivkrampe og coronavaccination, er sikre at modtage under kemoterapi. Du må du ikke modtage vaccinationer med levende, svækkede bakterier/virus under og op til 6 måneder efter din behandling. Er du i tvivl, skal du tale med din læge.

Anden behandling inkl. tandlægebehandling

I forbindelse med kemoterapi kan det være en fordel at gå hyppigere til tandlæge. Fortæl altid din tandlæge og andet sundhedspersonale, at du får kemoterapi.

Forholdsregler i forhold til familie og venner

Du kan omgås din familie og dine venner, som du plejer. Undgå kontakt til personer uden for hjemmet, der er syge.

Kost og alkohol

Det er vigtigt, at du forsøger at få så varieret og sund kost som muligt. Alkohol bør som minimum begrænses til de officielle anbefalinger (7 genstande om ugen for kvinder og 14 for mænd). Er du bekymret for din vægt (overvægt eller undervægt), så tal med os om mulighederne for hjælp og vejledning.

Rygning

Det er aldrig for sent at stoppe med at ryge. Rygestop er noget af det bedste, du kan gøre for dig selv. Tal med os om, hvordan du får hjælp til at gennemføre et rygestop.

Motion

Motion hjælper dig til at få det bedre under og efter behandlingen. Motion kan mindske dine bivirkninger og øge dit velbefindende. Fysisk aktivitet under kemoterapi kan medvirke til at holde din vægt stabil, øge din knogletæthed, og sænke niveauet af kolesterol (et fedtstof i blodet). Endvidere er der nogle undersøgelser, der tyder på, at fysisk træning kan reducere risikoen for tilbagefald af brystkræft.

Vi har forskellige muligheder for at hjælpe dig i gang med motion.

Hårtab

Alle de behandlinger, der anvendes efter operation for brystkræft medfører hårtab. Hårtabet begynder som regel efter 2-4 uger. Vi udleverer en rekvisition, så du kan få en gratis paryk eller et tørklæde. Håret vokser hos langt de fleste ud igen, når behandlingen er afsluttet. Enkelte kan opleve nedsat hårvækst.

Søvnforstyrrelser

Vi anbefaler ikke sovemedicin på grund af risikoen for afhængighed. Motion kan mindske symptomerne.

Træthed

Størstedelen af patienter, der får kemoterapi vil opleve træthed i større eller mindre grad. Sov højst en time i løbet af dagen og forsøg at dyrke motion hver dag. Prioriter dine kræfter og bed familie og venner om hjælp. Undlad at køre bil hvis du er træt.

Træthed for nogle patienter vare ved efter endt behandling. Forsæt med at dyrke motion og prioritere dine aktiviteter. Mindfulness, yoga og kognitiv adfærdsterapi kan hjælpe hos nogle patienter

Humørsvingninger, depression, koncentrations- eller hukommelsesbesvær

Kræftdiagnosen i sig selv og den ofte langvarige behandling kan forårsage angst, stress og depression. En del oplever koncentrations- og hukommelsesbesvær under og efter behandlingen. Symptomerne kan være forskellige fra person til person. Spørg os om mulighederne for hjælp i kommunalt regi, i patientforeninger eller via egen læge.

Overgangsalder

Hos nogle kvinder medfører kemoterapien, at de går i overgangsalder.

- **Hede- og svedeture:** Forekommer med næsten samme hyppighed som når kvinder går naturligt i overgangsalder. Brug tøj med mange lag. Motion, akupunktur og ikke-hormonholdig medicin kan hos nogle mildne symptomerne.
- **Muskel- og ledsmerter:** Hyppigt i fødder, hænder, knæ og albuer. Oftest mest udtalt om morgenen. Motion kan ofte afhjælpe smerterne. Smerterne vil ofte aftage over nogle måneder. Du må gerne anvende paracetamol for smerterne.

- **Tørre sliminder i skeden:** Kan medføre problemer ved samleje og øge risikoen for blærebetændelse. Du må gerne anvende hormonfri gel og creme eller lokalt virkende østrogen. Lokalt virkende østrogen påvirker ikke risikoen for tilbagefald af brystkræft.

Seksuelt samvær og intimitet

Lysten og evnen til seksuelt samvær og intimitet kan mindskes i forbindelse med din behandling for brystkræft. Der er ofte flere årsager: Dit udseende vil ændre sig, når du mister håret i en periode.

Træthed, tørre slimhinder og andre bivirkninger til kemoterapien kan også påvirke din lyst til seksuelt samvær og intimitet.

Man udsætter ikke sin partner for påvirkning af kemoterapi ved seksuelt samvær. For en sikkerheds skyld anbefaler vi dog at bruge kondom de første dage efter behandling med kemoterapi, da kroppen i det tidsrum udskiller affaldsstoffer igennem alle former for kropsvæsker. Det kan hjælpe at tale både med din partner og med os, hvis du oplever, at behandlingen påvirker den fysiske og psykiske intimitet i dit parforhold.

Fertilitet

Nogle af de behandlinger, vi anbefaler dig, kan reducere din evne til at få børn. Det betyder, at du vil få sværere ved at blive gravid eller, at fremtidig graviditet ikke vil være mulig. Tal med os, hvis du har et ønske om graviditet efter afsluttet behandling, da der er forskellige fertilitetsbeskyttende behandlinger til rådighed.

Graviditet og amning

Nogle af de behandlinger vi giver, vil være skadelige for et ufødt barn. Fortæl os, hvis du kunne være gravid.

Du må ikke blive gravid under kemoterapi - spørg os til råds vedr. prævention. Du må ikke amme, når du får kemoterapi.

Senfølger

De fleste vil fra måneder til få år efter behandling for brystkræft være helt restitueret og uden gener, men nogle patienter har fysiske og psykiske senfølger som for eksempel træthed, søvnforstyrrelser, smerter, lymfødem samt frygt for tilbagefald og depression. Vejledning og råd om senfølger vil indgå i de samtaler, du har med os undervejs i dit behandlings- og kontrolforløb.

Efter afsluttet kemoterapi:

Behandlingen med kemoterapi kan blive suppleret med en anden behandling, afhængigt af hvilken type operation du fik, hvilken type knude du havde, din alder og om der var spredning til lymfeknuder.

Antistofbehandling forsætter hver 3. uge til man har fået i alt 17 behandlinger.

Strålebehandling gives efter operationen. Strålebehandling gives 5 dage om ugen i 3 til 4 uger.

Antihormonbehandling starter før eller efter strålebehandling og er en daglig tabletbehandling, der gives i 5 - 10 år.

Bisfosfonat starter inden for de første måneder efter afsluttet kemoterapi og operation.

Bisfosfonat gives i en blodåre hver 6. måned i alt 8 gange.

Undersøgelser efter behandlingen

Du vil efter behandlingen ikke rutinemæssigt få taget blodprøver eller få lavet scanninger.

Dog anbefaler vi, at

- Alle kvinder under 50 år får lavet årlig klinisk mammografi (ultralyd og røntgenundersøgelse af brystet/brysterne).
- Alle kvinder som er 50 år eller ældre og som har fået lavet en brystbevarende operation, får lavet en klinisk mammografi ca. 18 mdr. efter operationen. Ved undersøgelsen afgøres det hvilken kontrol, der er bedst for den enkelte fremover (klinisk mammografi eller mammografi i det nationale screeningstilbud).
- Alle øvrige kvinder frem til 80 års alderen følger det nationale screeningstilbud.

Hvornår skal du kontakte os?

Hvis du under eller efter behandlingen får nye symptomer, som du mistænker, kan have med brystkræftsygdommen at gøre, opfordrer vi dig til at kontakte os.

Symptomer du skal være opmærksom på er:

- Smerter, som ikke går væk
- Knuder eller hævelser i arret, armhule, lymfeknuder eller det andet bryst
- Udslæt, som ikke går væk
- Følelsen af, at din arm på opererede side sover eller hæver
- Hoste eller åndenød, som ikke går væk
- Dårlig appetit eller utilsigtet vægttab

Du får udleveret kontaktoplysninger til afdelingen af din sygeplejerske eller læge.

Hvem kan få oplysninger fra din journal

I Danmark foregår behandlingen af brystkræft efter vejledning af Den Danske Brystkræftgruppe (DBCG), som blev oprettet i 1977 for at forbedre behandlingsresultaterne og for at sikre, at alle patienter i Danmark, uanset afdeling, får tilbudt behandling efter helt samme retningslinjer. Det betyder, at hvis du giver samtykke, vil visse oplysninger om sygdommen i din journal blive registreret af DBCG og senere indgå i videnskabelige rapporter. Det samme gælder eventuelle

videnskabelige undersøgelser foretaget på vævsprøver fra knuden, som blev fjernet, eller på blodprøver. Der vil dog på intet tidspunkt blive offentliggjort oplysninger, som kan henføre til dig personligt.

PATIENTENS ACCEPT

Jeg giver hermed mit samtykke til:

- At oplysninger i min journal vedrørende brystkræftsygdommen registreres i det danske brystkræftregister (DBCGR). Registeret er underlagt den danske registerlov.
- At det overskydende væv jeg fik fjernet ved operationen må opbevares på hospitalet eller i det danske brystkræftregister.
- At mine data og væv i anonymiseret form må anvendes i videnskabelige undersøgelser.
- At jeg i fremtiden kan kontaktes med henblik på evt. deltagelse i videnskabelige undersøgelser.

Patientens navn:.....

CPR nr:..... -

Dato:.....

Underskrift:.....